

Vijf jaar programmatieadviezen tijdens modernisering secundair onderwijs

*Advies na de evaluatie van de programmatie-
adviezen tijdens het moderniseringsproces van het
voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs
(2019 - 2024)*

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 13 juni 2024 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: Werkgroep Programmaties 2019-2024 op 30 april 2024 en op 30 mei 2024 onder voorzitterschap van Dominiek Desmet

Dossierbeheerder: Eric d'Hooghe

Inhoud

1	Situering.....	3
2	Doel en focus.....	3
3	Balans na vijf jaar adviseren	4
3.1	Twee breed gedragen aanbevelingen die opgevolgd werden.....	4
3.1.1	Scholen die het eerste schooljaar geen leerlingen inschreven, moeten ook dat schooljaar als gedoog- of genadejaar kunnen beschouwen	4
3.1.2	Tijdige communicatie naar de scholen	4
3.2	Vijf breed gedragen aanbevelingen die nog geen navolging kregen.....	5
3.2.1	Rekening houden met de aard van een scholengemeenschap.....	5
3.2.2	Ruimte geven aan verschillende keuzes voor de eerste graad.....	5
3.2.3	Het principe van domein- en campuschool verder concretiseren	6
3.2.4	Vastleggen beslissingstermijn voor oprichtingsaanvragen voor buso	7
3.2.5	Aanvragen van een school voor verschillende graden als een geheel bekijken	7
3.3	Vier opmerkingen en aanbevelingen van technische aard die nog aandacht vereisen...	8
3.3.1	Toegang voorzien tot Mijn Onderwijs voor de begeleiding van scholen bij de opmaak van hun aanvraagdossiers.....	8
3.3.2	Aanvragen voor herschikking van of uitbreiding van het aanbod naar andere vestigingsplaatsen vereenvoudigen.....	8
3.3.3	Aanvragen voor studiecontinuïteit 1-op-1 niet als programmatie-aanvragen behandelen.....	9
3.3.4	De oprichtingsnorm in buso verlagen om bijkomende capaciteit te creëren.....	9
4	Criteria vanuit de regelgeving onder de loep.....	9
4.1	‘Macrodoelmatigheid’ en ‘rationeel aanbod’ verduidelijken.....	10
4.2	De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften herformuleren	10
4.3	Vraag naar transparantie over interpretatie van de criteria en naar consequentie bij beslissingen door de overheid.....	11
5	Bijkomende bezorgdheden voor de (nabije) toekomst.....	12
5.1	Effecten monitoren van de minimumnorm, vooral die op studierichtingen die tot knelpuntberoepen leiden.....	12
5.2	Gelijkvormige regelgeving voor scholen met en zonder aanbod type 9.....	13
	Bronnen.....	15
	Bijlagen	17
1	Numerieke evoluties	17

1.1	Aantal aanvragen	17
1.2	Mate waarin Vloradviezen werden gevolgd	18
2	Overzicht algemene opmerkingen en beleidsvoorstellen	20
3	Criteria van de overheid	21

1 Situering

Jaarlijks kunnen de scholen buitengewoon en gewoon secundair onderwijs aanvragen doen voor de programmatie van nieuwe structuuronderdelen. De Vlaamse Regering moet die aanvragen goedkeuren alvorens scholen effectief kunnen programmeren. Het is decretaal vastgelegd dat de Vlaamse Regering daarvoor eerst het advies inwint van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Onderwijsinspectie en AGODI. Over de programmatieaanvragen met finaliteit arbeidsmarkt en met de dubbele finaliteit wordt ook het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) ingewonnen.¹

De scholen dienen hun aanvraag in voor 30 november, voorafgaand aan het schooljaar dat ze willen programmeren, bij Agodi. Die stuurt omstreeks 10 december, na de ontvankelijkheidstoets, de dossiers naar de betrokken adviesraden. De Vlor brengt zijn adviezen uit begin februari, nadat de dossiers voorbereid en besproken werden in de technische werkgroepen Programmaties so, Oprichting buso en Programmaties duaal leren.

In 2019 startte de modernisering van het secundair onderwijs, een proces dat stapsgewijs werd ingevoerd in alle leerjaren en in schooljaar 2024-2025 volledig uitgerold zal zijn, behalve in de zevende leerjaren waar dat in schooljaar 2025-2026 zal zijn.

Dat moderniseringsproces, met o.a. een matrix met vernieuwd studieaanbod, zorgde voor heel wat veranderingen in de programmatieadviezen. Niet alleen ging het aantal dossiers spectaculair de hoogte in (zie bijlage 1) maar de raad voegde telkens enkele algemene opmerkingen en aanbevelingen toe die vaak een voorafname waren van de verdere modernisering (zie bijlage 2). Hij verwees daarbij ook naar problemen bij de programmatieprocedure die vaak tot planlast leidden voor de scholen. Een aantal algemene opmerkingen en beleidsaanbevelingen werden jaarlijks herhaald.

2 Doel en focus

Uit de jaarlijkse analyse van de opvolging van de programmatieadviezen blijkt dat, ondanks heel wat herhaling, de algemene opmerkingen en aanbevelingen van de Vlor met wisselend succes opgevolgd werden bij de beslissingen van de Vlaamse Regering (BVR). Een van de redenen kan zijn dat de regering vooral oog heeft voor de adviezen bij de individuele dossiers en de motiveringen die we daarbij formuleerden. Anderzijds is het moeilijk vast te stellen of, indien er wel gevolg wordt gegeven aan de opmerkingen en aanbevelingen, dat daadwerkelijk door het Vlor-advies komt. Slechts in enkele gevallen wordt dat effectief vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR).

Vandaar dat de Vlor in een advies op eigen initiatief de algemene boodschappen die we sinds 2019 meegaven in de programmatieadviezen, wil samenbrengen om daarmee een krachtiger signaal te geven aan de Vlaamse Regering.

De focus ligt op de algemene aanbevelingen bij de programmaties voor het voltijds gewoon secundair en buitengewoon secundair onderwijs (niet-duaal). We koppelen die aanbevelingen aan tendensen in de beslissingen van de overheid. Verder kijken we hoe die tendensen zich verhouden

---

¹ Voor programmatieaanvragen voor opleidingsvorm 4, wordt er geen advies gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad.

tot de visie van de Vlor op secundair onderwijs en de ruimte voor scholen om zich te profileren in het licht van de modernisering.

We gaan ook in op de wijze waarop de criteria uit de regelgeving (wisselend) toegepast of ingevuld worden door de Vlaamse Regering over de jaren heen en op de meerwaarde van het advies van de Vlor.

3 Balans na vijf jaar adviseren

Hieronder volgen de aanbevelingen die de Vlor meegaf in zijn programmatieadviezen voor het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (niet-duaal).² Bij elke aanbeveling geven we telkens tussen haakjes aan in welke van die programmatieadviezen de aanbeveling werd meegegeven. Bij degene die nog geen navolging kregen benadrukken we nogmaals onze verwachtingen in een blauwe kader.

3.1 Twee breed gedragen aanbevelingen die opgevolgd werden

Volgende aanbevelingen die de Vlor meegaf in zijn programmatieadviezen werden opgevolgd of omgezet in regelgeving:

3.1.1 Scholen die het eerste schooljaar geen leerlingen inschreven, moeten ook dat schooljaar als gedoog- of genadejaar kunnen beschouwen

(Buso OV3 en Oprichting nieuwe school/type/opleidingsvorm (OV))

Tot en met de aanvragen voor het schooljaar 2020-2021 gold dat indien een school na een gunstige beoordeling van de Vlaamse Regering van een programmatieaanvraag het daaropvolgende schooljaar geen leerlingen inschrijft voor dat structuuronderdeel, ze een nieuwe aanvraag moest indienen indien ze het structuuronderdeel opnieuw wenste in te richten. Van zodra één leerling was ingeschreven, werd dat beschouwd als een gedoogjaar en moest er het daaropvolgende schooljaar geen nieuwe aanvraag ingediend worden. De Vlor was van mening dat scholen die het eerste schooljaar geen leerlingen inschreven, ook dat schooljaar als een gedoogjaar moeten kunnen beschouwen. Op die manier hoeven ze geen heraanvraag in te dienen het daaropvolgende schooljaar. Dat zou ook een administratieve vereenvoudiging betekenen.

Het decreet over diverse maatregelen voor het onderwijs, dat in werking trad op 1 januari 2022, vermeldt de aanpassing van het genadejaar, het vroegere gedoogjaar, bij programmatie in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Zowel voor een structuuronderdeel, een opleidingsvorm als voor een type geldt er een gedoog- of genadejaar.

3.1.2 Tijdige communicatie naar de scholen

(Buso Oprichting nieuwe school/type/OV)

De Vlor gaf in zijn programmatieadviezen steeds aan dat tijdige communicatie naar de scholen over de beslissing van de Vlaamse Regering belangrijk is. Zo krijgen scholen voldoende tijd om zich te organiseren of om extra leerlingen aan te trekken. Voor programmatieaanvragen van structuuronderdelen voor het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs werd hier gehoor aan

---

² Het betreft Vlor-adviezen voor programmaties van:

- nichebasisopties eerste graad en de niet-duale tweede en derde graad gewoon secundair onderwijs
- niet-duale opleidingen opleidingsvorm 3 buitengewoon secundair
- een nieuwe school, een nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het buitengewoon secundair onderwijs.

gegeven en werd intussen decretaal vastgelegd dat de Vlaamse Regering uiterlijk 31 maart van het schooljaar voorafgaand aan de programmaties een beslissing neemt.

Voor scholen die een oprichtingsdossier indienen voor een nieuwe school, nieuwe opleidingsvorm of nieuw type in het buitengewoon secundair onderwijs is dat nog niet gebeurd en wordt de beslissing nog steeds laattijdig meegedeeld (zie ook [3.2.4](#)).

3.2 Vijf breed gedragen aanbevelingen die nog geen navolging kregen

Onderstaande algemene opmerkingen en breed gedragen aanbevelingen werden nog niet opgepikt door het onderwijsbeleid. Ze werden gedurende de laatste vijf jaar een aantal keer herhaald in de Vlor-adviezen. We brengen ze hier nog eens onder de aandacht van de overheid met het oog op navolging. Daarbij geven we ook telkens aan voor welke programmaties de aanbeveling werd geformuleerd.

3.2.1 Rekening houden met de aard van een scholengemeenschap

(Gewoon so tweede en derde graad)

Indien een of meerdere scholen binnen dezelfde scholengemeenschap een gelijkaardige programmatie aanvragen, geeft de Vlaamse Regering in heel wat gevallen een negatieve beslissing. Ze motiveert dit door aan te geven dat de studierichting al wordt aangeboden binnen dezelfde scholengemeenschap en onderwijszone en dat de keuzevrijheid van de leerlingen reeds verzekerd is. De Vlor is van mening dat de Vlaamse Regering bij haar oordeel niet altijd rekening houdt met de grootte (aantal leerlingen) en vooral de oppervlakte van de scholengemeenschap. Die oppervlakte heeft immers een impact op de bereikbaarheid van de scholen en de leerlingstromen. Als bv. twee scholen binnen een scholengemeenschap kilometers van elkaar verwijderd zijn, zegt de overheid toch dat er al een aanbod is binnen de scholengemeenschap om een aanvraag af te keuren.

Vaak neemt de overheid een negatieve beslissing over een aanvraag waarvoor al een aanbod is in de scholengemeenschap, zonder rekening te houden met capaciteitsproblemen/wachlijsten voor dat aanbod. Hetzelfde zien we bij de aanvraag voor een nieuw domein.

De Vlor vraagt om bij het afwegen van het criterium scholengemeenschap ook rekening te houden met de grootte (leerlingenaantal) en de oppervlakte van de scholengemeenschap. In een aantal gevallen is er immers voldoende ruimte voor een groter aanbod van eenzelfde programmatie.

Er moet daarnaast ook meer rekening gehouden worden met de afstand en/of reistijd tussen de vestigingsplaatsen die eenzelfde programmatie aanvragen.

Ook in het kader van nood aan capaciteitsuitbreiding kan een extra aanbod in dezelfde scholengemeenschap een oplossing bieden.

3.2.2 Ruimte geven aan verschillende keuzes voor de eerste graad

(Gewoon so nichebasisopties eerste graad)

De Vlor merkt op dat programmatieaanvragen voor nichebasisopties van de Vlaamse Regering vaak een negatieve beoordeling krijgen omdat ze geen aanleiding wil geven tot de uitbouw van een extra (niche)aanbod in de bovenbouw en dus verdere versnippering van het onderwijslandschap. Enkele scholen dienen het jaar daarop een heraanvraag in voor de nichebasisoptie mét de expliciete

motivering dat het niet de bedoeling is om de aansluitende bovenbouw uit te bouwen. Ze geven daarmee aan dat ze eerder een ruim oriënterende eerste graad willen organiseren. Vervolgens krijgt die heraanvraag geen goedkeuring van de Vlaamse Regering wegens het ontbreken van een aansluitende bovenbouw. Zowel scholen die een eerste graad inrichten met basisopties die gevolgd worden door de logische vervolgopleidingen in de eigen school, als scholen die een ruim oriënterende eerste graad inrichten, bieden leerlingen voldoende kansen om hun verdere schoolloopbaan succesvol uit te bouwen.

Deze opmerking is een gevolg van de verschillende invalshoeken, waarbij de Vlor de scholen zowel kansen wil bieden om hun studieaanbod in de eerste graad te verruimen als om die af te stemmen op hun bovenbouw. Voor de overheid geldt enkel het criterium dat er in de bovenbouw een logische vervolgopleiding aanwezig moet zijn.

De Vlor vraagt de Vlaamse Regering om scholen de kans te bieden om voor een van volgende mogelijkheden te opteren naargelang het vooropgestelde profiel en de toekomstvisie van de school:

- de eerste graad breed uitbouwen om een gerichte keuze te maken voor de tweede graad, hetzij in dezelfde school, hetzij in een nabije school;
- een ruim oriënterende eerste graad organiseren, ongeacht de bestaande bovenbouw.

3.2.3 Het principe van domein- en campusschool verder concretiseren

(Gewoon so tweede en derde graad)

Uitbreiding aanbod binnen een domein

De Vlor merkt op dat door de beslissingen van de Vlaamse Regering van de afgelopen jaren scholen weinig ruimte krijgen om hun aanbod te verbreden, zowel naar links als naar rechts in de matrix. In art. 134/1 van het decreet over de modernisering worden de concepten van verticale school, campusschool en domeinschool ingeschreven. De mogelijke voordelen voor domein- en campusscholen die in de Codex Secundair Onderwijs vooropgesteld worden, zijn echter nooit ingeschreven in een Besluit.³

Zowel wat betreft de aanvraagdossiers van de scholen als het advies van de Vlor wordt er gewerkt binnen het aangereikte regelgevend kader. We stellen vast dat de visie van domein- en campusscholen de scholen stimuleert om te innoveren. Toch worden heel wat aanvragen niet goedgekeurd door de Vlaamse Regering op basis van een motivering die niet terug te vinden is in de regelgeving.

Aangezien het principe van de domeinschool is ingeschreven in het decreet, adviseert de Vlor deze dossiers gunstig indien ze voldoen aan de andere criteria.

Bestaand domein verbreden met inhoudelijk verwante domeinoverschrijdende doorstroomrichting

Heel wat scholen willen een bestaand domein verbreden met een domeinoverschrijdende doorstroomrichting die inhoudelijk verwant is aan een domein dat al bestaat binnen de school, zoals:

- het studiedomein Sport met Sportwetenschappen
- het studiedomein Maatschappij en welzijn met Humane wetenschappen

---

³ [Decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs, 17 december 2010.](#)

- het studiedomein Economie en organisatie met Economische wetenschappen
- het studiedomein STEM met Natuurwetenschappen

Bestaand aanbod verbreden met studierichting uit een voor de school nieuw domein

Omgekeerd zijn er ook scholen die graag hun aanbod willen verbreden met een of meerdere studierichtingen van een domein dat de school nog niet heeft. Zo zijn er bijvoorbeeld scholen met een typisch doorstroomgericht profiel die hun aanbod willen verbreden met een studierichting uit een nog niet aanwezig domein, maar inhoudelijk verwant met een aanwezige domeinoverschrijdende richting. Enkele voorbeelden:

- Economische wetenschappen (domeinoverschrijdend) met Bedrijfswetenschappen (Economie en Organisatie)
- Humane wetenschappen (domeinoverschrijdend) met Maatschappij en welzijnswetenschappen (Maatschappij en welzijn)
- Natuurwetenschappen (domeinoverschrijdend) met Biotechnologische STEM-wetenschappen (STEM)

Een aantal van deze scholen kreeg een negatieve beslissing van de Vlaamse Regering omdat ze volgens haar het domein nog niet aanbieden. De Vlor geeft deze programmaties, indien ze voldoen aan de criteria van de regelgeving, een gunstig advies.

De Vlor vraagt de regelgever om het principe van domein- en campusscholen verder te concretiseren en ruimte te geven, en om invulling te geven aan Art. 134/1, §2, vijfde lid van de Codex Secundair Onderwijs ("*Aan domeinscholen of campusscholen kunnen bij decreet of besluit voordelen worden toegekend*").

3.2.4 Vastleggen beslissingstermijn voor oprichtingsaanvragen voor buso

(Buso nieuwe school/type/ov)

De Vlor apprecieert het dat de scholen die in 2023 een aanvraag deden voor een nieuwe opleidingsvorm, een nieuw type of een nieuwe school in het buitengewoon secundair onderwijs tijdig de beslissing van de Vlaamse Regering vernamen. Zo kregen ze voldoende tijd om zich te organiseren en (extra) leerlingen aan te trekken (zie [3.1.2](#)). Dit jaar (2024) nam de Vlaamse Regering pas op 17 mei een beslissing. De Vlor wil daarbij op een onvolkomenheid wijzen:

Voor programmatieaanvragen voor het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, met uitzondering van opleidingsvorm 4, is decretaal vastgelegd dat de Vlaamse Regering uiterlijk 31 maart van het schooljaar voorafgaand aan de programmaties een beslissing neemt. Voor oprichtingsaanvragen is geen beslissingstermijn bepaald.

De Vlor dringt erop aan om voor oprichtingsaanvragen dezelfde termijn (31 maart) vast te leggen voor de beslissingen door de Vlaamse Regering. Dat biedt de scholen de garantie dat beslissingen zo snel mogelijk gecommuniceerd worden aan de scholen.

3.2.5 Aanvragen van een school voor verschillende graden als een geheel bekijken

(Gewoon so 2de en 3de graad)

Bij de advisering van de programmatieaanvragen voor de tweede graad houdt de Vlor ook rekening met de eventuele aanvragen voor programmaties in de eerste en derde graad van de betrokken scholen. Bij de advisering van de programmatieaanvragen voor de derde graad doen we dat met de eventuele aanvragen voor programmaties in de tweede graad van de betrokken scholen.

De Vlor adviseerde hier meestal om bij een gelijktijdige aanvraag voor de 2de en 3de graad, gefaseerd te programmeren. Later werd dat genuanceerd: als er aantoonbare zij-instroom was in de 3de graad, konden beide dossiers geprogrammeerd worden.

We vragen de Vlaamse Regering om het aanvraagdossier van een school in zijn volledige context te bekijken en haar beoordeling op een logische manier uit te voeren, hetzij gefaseerd, hetzij met een gelijk advies voor programmaties die in elkaars verlengde liggen in het kader van een herprofilering van een school.

3.3 Vier opmerkingen en aanbevelingen van technische aard die nog aandacht vereisen

3.3.1 Toegang voorzien tot Mijn Onderwijs voor de begeleiding van scholen bij de opmaak van hun aanvraagdossiers.

(Buso nieuw type/ov/school)

Hoewel de Vlor deze aanbeveling enkel in zijn advies over oprichtingsdossiers voor het buso gaf, is ze van toepassing op het gehele leerplichtonderwijs. In de aanvraagdossiers stellen we immers een grote variatie vast qua omvang en kwaliteit van de dossiers, ondanks de richtlijnen die scholen daarvoor krijgen. Sommige dossiers zijn heel uitgebreid, waardoor de essentie soms wat verloren gaat. Andere zijn dan weer te beknopt om volledig te zijn.

Om het voor de bevoegde diensten van de koepels mogelijk te maken scholen daarin te begeleiden, zouden zij ook toegang moeten hebben tot Mijn Onderwijs, of minstens tot een testplatform met een blanco aanvraagdossier. De online checklist met tips (dd. 15 november 2023), die er kwam na een eerste vraag naar begeleiding, is een handige tool, maar volstaat niet als begeleiding.

Geef de bevoegde diensten van de koepels toegang tot Mijn Onderwijs, of minstens tot een testplatform met een blanco aanvraagdossier en andere nuttige richtlijnen. Zo kunnen ze de scholen beter begeleiden bij hun programmatie- of oprichtingsaanvraag.

3.3.2 Aanvragen voor herschikking van of uitbreiding van het aanbod naar andere vestigingsplaatsen vereenvoudigen

(Gewoon so tweede en derde graad)

Vanaf het schooljaar 2021-2022 werd het programmatieconcept toegepast op elke afzonderlijke vestigingsplaats. Bij elke aanvraag of melding van programmatie die vanaf het schooljaar 2020-2021 bij AGODI werd ingediend, moet het schoolbestuur opgeven op welke vestigingsplaats (= één adres) of vestigingsplaatsen de programmatie betrekking heeft. Ook elke uitbreiding van een door de school reeds ingericht structuuronderdeel naar een andere vestigingsplaats, is een nieuwe programmatie. De programmatie hoeft dus niet per se een nieuw structuuronderdeel te zijn voor de school, maar het kan ook een verplaatsing of uitbreiding naar een of meer andere locaties betekenen.

Nu de modernisering uitgerold is, beginnen scholen na te denken over hoe ze het aanbod rationeler kunnen inrichten. Voor de komende aanvraagrondes kunnen we daarom heel wat aanvragen verwachten om dat meer vorm te geven. Dat vraagt in bepaalde gevallen een eenvoudigere procedure.

De Vlor dringt erop aan dat de overheid, afhankelijk van het soort programmatieaanvragen, bekijkt of sommige aanvraagprocedures niet vereenvoudigd kunnen worden.

3.3.3 Aanvragen voor studiecontinuïteit 1-op-1 niet als programmatie-aanvragen behandelen

(Gewoon so 3de graad)

Heel wat scholen doen aanvragen om rechtstreekse studiecontinuïteit te bieden aan leerlingen die in de tweede graad de onderliggende richting volgen waarvoor de school twee jaar geleden al de programmatie verworven heeft. Het gaat om de meest inhoudelijk verwante richting in de eigen school voor de richting die ze nu volgen. Dit werd intussen voor een stuk opgelost door vrije programmatie. Voor niche-studieaanbod in de derde graad is dat echter nog niet het geval.

De Vlor vraagt dat de scholen, eens ze de tweede graad mogen inrichten, de niche-vervolgrichting in de derde graad vrij mogen programmeren via een melding.

3.3.4 De oprichtingsnorm in buso verlagen om bijkomende capaciteit te creëren

(Buso nieuw type/ov/school)

De minister deed voor 2023-2024 en voor 2024-2025 een oproep aan het onderwijsveld om bijkomende plaatsen te creëren in het buitengewoon onderwijs voor 1 februari 2024 en 2025, zeker in regio's met een capaciteitstekort. Doordat de oprichtingsnormen voor nieuwe scholen en nieuwe opleidingsvormen zo hoog zijn, is dat echter zo goed als onhaalbaar.

De Vlor vraagt daarom aan de Vlaamse Regering om die oprichtingsnormen te verlagen, zodat buso-scholen flexibeler kunnen omgaan met leerlingenaantallen voor het opstarten van een nieuwe school of opleidingsvorm.

Daarnaast vraagt de Vlor garanties om buso-scholen die een goedkeuring voor extra capaciteitsmiddelen ontvingen, de mogelijkheid te geven om extra te programmeren. Als de overheid de aanvraag voor capaciteitsmiddelen goedkeurt in mei 2024, zal de school voor een nieuw type of een nieuwe opleidingsvorm vóór 30 november 2024 een programmatieaanvraag moeten indienen die in het voorjaar van 2025 geadviseerd en beoordeeld wordt. Het lijkt dan ook onlogisch dat een school al een goedkeuring heeft voor de middelen maar te maken zou krijgen met een ongunstige beslissing voor nieuwe programmaties.

4 Criteria vanuit de regelgeving onder de loep

Structuuronderdelen van het gewoon secundair onderwijs kunnen geprogrammeerd worden mits goedkeuring door de Vlaamse Regering. De regelgeving vermeldt zes gezamenlijke criteria waarmee de aanvrager rekening moet houden bij de motivering van zijn dossier.⁴

- 1 de eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van het structuuronderdeel zijn gekoppeld;
- 2 de kwantitatieve en kwalitatieve behoeften voor het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt;
- 3 de keuzevrijheid van ouders en leerlingen;
- 4 de studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of de scholengemeenschap;
- 5 in geval van een studierichting met dubbele finaliteit of finaliteit arbeidsmarkt:

⁴ [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs. 17 december 2010. Artikel 178.](#)

- a) de getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel;
  - b) de aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld;
- de afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters, binnen en buiten de betrokken scholengemeenschap, zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod.

Omwille van de samenhang tussen de criteria hanteert de Vlor ze als een totaalpakket waaraan elk aanvraagdossier afgetoetst wordt. Dezelfde zes criteria worden zowel voor het gewoon, ongeacht de graad, als het buitengewoon secundair onderwijs gehanteerd. De Vlor is van mening dat niet bij elke soort programmatie dezelfde criteria van toepassing zijn.

Twee voorbeelden:

- Ze zijn moeilijk toepasbaar voor de nichebasisopties, waardoor de Vlor ze op een bepaalde manier moet interpreteren (zie [bijlage 3](#)).
- De criteria voor buso OV3 zijn nog steeds een exacte kopie van die voor het gewoon onderwijs en zijn daardoor onvoldoende aangepast aan de eigenheid van OV3.

De Vlor is van mening dat enkele criteria verfijnd moeten worden of aangepast naargelang de soort van programmatie.

4.1 'Macrodoelmatigheid' en 'rationeel aanbod' verduidelijken

(Gewoon so 1ste, 2de en 3de graad)

Macrodoelmatigheid wordt in de aanvraagprocedure niet gedefinieerd. Dat maakt het ook moeilijk voor scholengemeenschappen om te bepalen wat een *rationeel aanbod* is.

Eenzijds moeten we er rekening mee houden dat de basisopties als 'niche' gemerkt zijn, en dat de Vlaamse Regering er dus beperkingen aan koppelt, maar zonder quota te bepalen. Anderzijds roept het nichekarakter van basisopties vragen op. Moet je de keuzemogelijkheden van leerlingen inperken terwijl de eerste graad een observerende en oriënterende functie heeft?

Toch kijkt de Vlor naar geografische spreiding en frequentie van de aanvragen in functie van de leefbaarheid. We gaan ook na hoe de scholen in dezelfde regio, onderwijszone of scholengemeenschap de aanvraag ervaren. Voor de Vlor kan er overlap zijn, op voorwaarde dat de leefbaarheid gegarandeerd is. De scholengemeenschap is het best geplaatst om die inschatting te maken.

De Vlor vraagt om in de aanvraagprocedure de termen 'macrodoelmatigheid' en 'rationeel aanbod' te definiëren zodat scholen er een juiste interpretatie kunnen aan geven in hun aanvraagdossier.

4.2 De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften herformuleren

(Algemeen)

Bij de criteria is er ook oog voor de kwantitatieve en kwalitatieve behoeften voor het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt. Het meegeven van adequate meetbare kwantitatieve behoeften geeft de adviesgever een duidelijker objectief beeld van de situatie. Over de kwalitatieve behoeften, zien we

heel wat verschillende interpretaties in de aanvraagdossiers. Dat betekent dat er voor deze meer subjectieve data meer stroomlijning nodig is.

Kwantitatieve behoeften

Heel wat scholen geven in hun aanvraagdossier heel wat kwantitatieve parameters mee. Dat maakt het voor de Vlor ook mogelijk om die mee in rekening te brengen bij zijn advies.

Om onnodige planlast voor de aanvrager te voorkomen, kan de overheid bij de aanvraagprocedure mogelijke bruikbare parameters meegeven om de kwantitatieve behoeften te duiden, zoals bestaande wachtlijsten voor het structuuronderdeel, capaciteitscijfers en de eventuele toeleiding naar knelpuntberoepen (VDAB), evenwel zonder die op te leggen.

De Vlor vraagt ook dat de Vlaamse Regering in de aanloop naar een beslissing voldoende rekening houdt met de kwantitatieve informatie die wordt meegegeven in de dossiers.

Kwalitatieve behoeften

Het gaat hier om een vrij subjectieve parameter. Ook hier is verduidelijking nodig. Bijvoorbeeld: hoe wordt dit beoordeeld? Wordt daarvoor naar het advies van de Onderwijsinspectie gekeken? De verwachtingen voor dit criterium zouden zeker verduidelijkt moeten worden. We vermoeden dat die ook voor elk structuuronderdeel anders zullen zijn. Voor de invulling van die verduidelijking zal de onderwijsinspectie mee betrokken moeten worden.

De Vlor vraagt het beleid om bij wijze van voorbeeld enkele bruikbare kwantitatieve parameters te preciseren en in haar beslissing voldoende rekening te houden met de informatie die de scholen aanreiken.

Voor de kwalitatieve parameters vraagt hij om, in samenwerking met de Onderwijsinspectie, meer duiding te geven bij de interpretatie, gezien het subjectieve karakter ervan.

4.3 Vraag naar transparantie over interpretatie van de criteria en naar consequentie bij beslissingen door de overheid

(Algemeen)

Ondanks het feit dat de zes criteria van de regelgeving voor programmatie-aanvragen al enkele jaren meegaan en dat ze voor alle programmaties uniform zijn, zien we toch geregeld verschillen in de interpretatie en de toepassing van die criteria in de beslissing van de Vlaamse Regering.

Naast het feit dat de criteria, zoals eerder aangehaald, niet aangepast zijn aan de eigenheid van alle onderwijsvormen, is het voor de aanvrager en de adviesgever belangrijk dat er transparantie is over de interpretatie van die criteria door de verschillende adviesgevers en de Vlaamse Regering. We vragen ook naar consequentie in de beslissingen van de Vlaamse Regering. Indien bijvoorbeeld een aanvraag van een school wordt afgekeurd omwille van bepaalde tekortkomingen en de school werkt die weg, kan het niet zijn dat er bij een heraanvraag omwille van andere criteria een negatieve beslissing komt.

We geven alvast twee voorbeelden mee, die we ook meegaven in onze programmatieadviezen.

Criteria voor aanvragen buso OV3

De Vlor merkt op dat in de motiveringen in het BVR over programmatie-aanvragen voor buso OV3 criteria worden gehanteerd die niet beschreven staan in de omzendbrief, zoals het wel of niet hanteren van maxima voor leerlingenaantallen bij doorstroom van observatiejaar naar opleidingsfase.

De Vlor vraagt, om naast de aanpassing van de criteria aan de eigenheid van bepaalde onderwijsvormen, ze ook consequent toe te passen en te interpreteren bij de beslissing. Transparantie over de interpretatie door de Vlaamse Regering naar de adviesgevers en de aanvrager is daarbij van groot belang.

Criteria met betrekking tot de programmatie van Beweging en sport

De Vlor stelt vast dat de Vlaamse Regering tot dit jaar (2024) het merendeel van de programmatieaanvragen voor de tweede graad Beweging en sport (bso) niet goedkeurde. In haar motivatie verwijst de Vlaamse Regering naar de kansen op de arbeidsmarkt na deze opleiding, zeker als er op tso-niveau een richting met een gelijkaardig opleidingsprofiel bestaat, waardoor de kansen op de arbeidsmarkt nog meer dalen.

De Vlaamse Regering maakte van deze studierichting de facto een niche en gaf er een restrictie aan. Per provincie werd maar één school van het vrije net en één van het officiële net toestemming tot programmatie gegeven, met name die scholen met de hoogste potentiële leerlingenstroom. Die beperking was toen echter niet gebaseerd op de regelgeving en werd ook niet vooraf aan de scholen gecommuniceerd. De Vlor vroeg herhaaldelijk om voor deze programmatieaanvragen dezelfde criteria te hanteren als voor de andere (niet-niche) programmaties.

Voor de programmatie-aanvragen voor schooljaar 2024-2025 maakte de Vlaamse Regering van de studierichting Beweging en sport BSO effectief een niche-richting en perkte het aanbod in. Die beperking is echter niet gekoppeld aan duidelijke criteria waardoor het voor scholen, zelfs typische (top-)sportscholen, onmogelijk is om uit te maken wat de beperking inhoudt.

De Vlor vraagt om bij alle aanvragen voor niche-opleidingen rekening te houden met de aanwezigheid van het betrokken domein in de school en de studiecontinuïteit, alvorens terug te grijpen naar een beperking van het aanbod. Beoordeel de aanvragen op basis van de inhoudelijke motivering in het dossier, eerder dan principieel.

5 Bijkomende bezorgdheden voor de (nabije) toekomst

De Vlaamse Regering keurde vrij recent enkele bijkomende maatregelen goed, waarvan we de impact nu nog niet kunnen inschatten. We geven in dit advies alvast twee bezorgdheden mee.

5.1 Effecten monitoren van de minimumnorm, vooral die op studierichtingen die tot knelpuntberoepen leiden

Voor elke programmatie vanaf schooljaar 2024-2025 geldt een minimumnorm van vijf regelmatige leerlingen op de eerste lesdag van oktober.⁵ De komende schooljaren zal duidelijk worden wat de impact is van dit nieuwe regelgevende kader. Toch geven we hier al een bezorgdheid mee.

Als het om een richting gaat die toeleidt naar een knelpuntberoep (cf. knelpuntberoepenlijst VDAB), krijgen scholen een extra (derde) gedoogjaar om die minimumnorm te behalen, behalve voor topsport. Als die norm niet behaald wordt, leidt dat minstens tot opheffing van het structuuronderdeel. Het zou dan ook jammer zijn dat door de invoering van deze maatregel

---

⁵ [Omzendbrief SO 61 van 5 februari 1999. Programmatie in het voltijds gewoon secundair onderwijs en in het stelsel leren en werken. 21 mei 2024.](#)

bepaalde richtingen niet meer worden aangeboden en er zo nog minder gegeerde en geschoolde arbeidskrachten terecht komen op de arbeidsmarkt.

Als er een (regionaal) continuüm is aan stage- en leerwerkplekken voor die richtingen die naar een knelpuntberoep leiden, dan vindt de Vlor het een gerechtvaardigde keuze om die opleidingen in leven te houden. Het vraagt veel middelen voor een beperkte groep maar scholen kunnen klasgroepen ook samen zetten. De opleidingen richten zich op gegeerde profielen op de arbeidsmarkt. Het is voor een school niet eenvoudig om richtingen te willen aanbieden voor slechts enkele leerlingen. Dat wijst erop dat ze wel goede argumenten moeten hebben om de aanvraag in te dienen.

De Vlor vraagt om de effecten van deze maatregel te monitoren met specifieke aandacht voor studierichtingen die toeleiden naar knelpuntberoepen. Scholen moeten voldoende ruimte krijgen om doordachte programmatiekeuzes te maken zonder geremd te worden door de vastgelegde minimumnorm.

5.2 Gelijkvormige regelgeving voor scholen met en zonder aanbod type 9

De Vlaamse regering keurde enkele wijzigingen goed bij de regels betreffende de rationalisatie en programmatie van het buitengewoon secundair onderwijs voor de programmaties vanaf het schooljaar 2024-2025⁶:

- *“Voor de programmatieprocedure voor structuuronderdelen in scholen van opleidingsvorm 3 en opleidingsvorm 4, zonder een aanbod type 9 (binnen de desbetreffende opleidingsvorm) wordt de mogelijkheid tot vrije programmatie uitgebreid, waarmee we een reductie van die planlast beogen.”*
- *“In scholen van opleidingsvorm 3 en opleidingsvorm 4 met een aanbod type 9 (binnen de desbetreffende opleidingsvorm) passen we dit (meer vrije programmatie voor structuuronderdelen) niet toe omdat we verder willen toezien op het kwalitatief studieaanbod in deze scholen, en versnippering willen tegengaan. “*
- *“Vanaf het schooljaar 2023-2024 is de oprichting van een nieuwe vestigingsplaats in bepaalde gevallen mogelijk via een melding en in andere gevallen via een programmatiegoedkeuring. De richtlijnen hierover staan opgenomen in omzendbrief SO42.”*

Deze procedureverschillen tussen scholen met en zonder een aanbod type 9 lossen de algehele planlast niet op, aangezien het maar om een beperkt aantal scholen gaat die type 9 niet in hun aanbod hebben. De Vlaamse regering beschouwt de uitzonderingsregel voor type 9 als een manier om de kwaliteit te waarborgen. Het is belangrijk dat de kwaliteit van het volledige aanbod op eenzelfde manier bewaakt wordt. Dit onderscheid in programmatieprocedures draagt daar niet toe bij.

De Vlor roept op om deze wijzigingen te herbekijken aangezien ze weinig of niets bijdragen aan de planlastvermindering.

Om de kwaliteit te waarborgen en versnippering van het aanbod tegen te gaan, roept de raad de scholen en onderwijsverstrekkers wel op om, voorafgaand aan de intentie tot programmatie,

---

⁶ [Omzendbrief SO/2006/03\(BuSO\) van 4 mei 2006. Toepassing van de regels inzake de rationalisatie en de programmatie van het buitengewoon secundair onderwijs. 16 juni 2023.](#)

regionaal of lokaal in overleg te gaan. Op die manier kan er bij een toekomstige programmatie rekening gehouden worden met een complementair aanbod binnen de regio.

De Vlor merkt op dat er op dit moment bijna 60% van de mogelijke studierichtingen niet ingericht wordt in OV4, zowel in de 2de graad als in de 3de graad en dat in de drie finaliteiten. Een vereenvoudiging van de procedure zou voor een deel kunnen bijdragen aan een uitgebreider aanbod in OV4.

	finaliteit	Aantal mogelijk in te richten opleidingen	Niet ingericht In gewoon so	niet ingericht in buso OV4
2de graad	D/A	33	1	21
	D	21	0	12
	A	24	1	11
3de graad	D/A	53	0	38
	D	35	0	23
	A	51	0	33

Aangeboden opleidingen secundair onderwijs (schooljaar 2023-2024)⁷

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

---

⁷ Vlaams Departement Onderwijs en Vorming (2011). [Onderwijskiezer](#).

Bronnen

Adviezen Vlaamse Onderwijsraad

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Advies programmaties buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2019-2020](#), 17 januari 2019.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Advies programmaties gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2019-2020](#), 17 januari 2019.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Oprichting nieuwe school, nieuwe opleidingsvorm of nieuw type buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2023-2024](#), 16 februari 2023.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Oprichting van een nieuwe school, een nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2024-2025](#), 8 februari 2024.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie derde graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2023-2024](#), 2 februari 2023.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in de derde graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2022-2023](#), 10 februari 2022.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in de derde graad in het gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2021-2022. Advies over de programmatieaanvragen voor de derde graad van het gewoon secundair onderwijs](#), 11 februari 2021.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in de tweede graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2022-2023](#), 10 februari 2022.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in de tweede graad in het gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2021-2022. Advies over de programmatieaanvragen voor de tweede graad van het gewoon secundair onderwijs](#), 11 februari 2021.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in het buitengewoon secundair onderwijs 2020-2021](#), 23 januari 2020.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in het gewoon secundair onderwijs \(nichebasisopties eerste graad\) 2020-2021](#), 13 februari 2020.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie in het gewoon secundair onderwijs \(tweede en derde graad\) 2020-2021](#), 23 januari 2020.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie niet-duale opleidingen opleidingsvorm 3 buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2023-2024](#), 16 februari 2023.

Vlor, Raad secundair Onderwijs. [Programmatie tweede graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2023-2024](#), 2 februari 2023.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie van een nieuwe school, een nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2021-2022. Advies over de programmatieaanvragen voor een nieuwe school, een nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het BuSO](#), 21 januari 2021.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie van een nieuwe school, een nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2022-2023](#), 27 januari 2022.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie van nichebasisopties in de eerste graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2022-2023](#), 10 februari 2022.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie van nichebasisopties in het gewoon secundair onderwijs - schooljaar 2021-2022. Advies over de programmatieaanvragen voor nichebasisopties in het gewoon secundair onderwijs](#), 11 februari 2021.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmatie van niet-duale opleidingen in het buitengewoon secundair onderwijs - schooljaar 2021-2022](#), 21 januari 2021.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmaties nichebasisopties eerste graad gewoon secundair onderwijs – schooljaar 2023-2024](#), 2 februari 2023.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmaties niet -duale opleidingen opleidingsvorm 3 buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2024-2025](#), 8 februari 2024.

Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Programmaties secundair onderwijs \(nichebasisopties, en niet-duale opleidingen tweede en derde graad\) – schooljaar 2024-2025](#), 8 februari 2024.

Andere bronnen

[Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs. 17 december 2010. Artikel 178](#)

[Decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs. 17 december 2010.](#)

Nota's bij de Besluiten van de Vlaamse Regering over de programmatie-aanvragen voor gewoon en buitengewoon secundair onderwijs 2019-2024.

[Omzendbrief SO 61 van 5 februari 1999. Programmatie in het voltijds gewoon secundair onderwijs en in het stelsel leren en werken. 21 mei 2024.](#)

[Omzendbrief SO/2006/03\(BuSO\) van 4 mei 2006. Toepassing van de regels inzake de rationalisatie en de programmatie van het buitengewoon secundair onderwijs. 16 juni 2023.](#)

Vlaams Departement Onderwijs en Vorming (2011). [Onderwijskiezer](#).

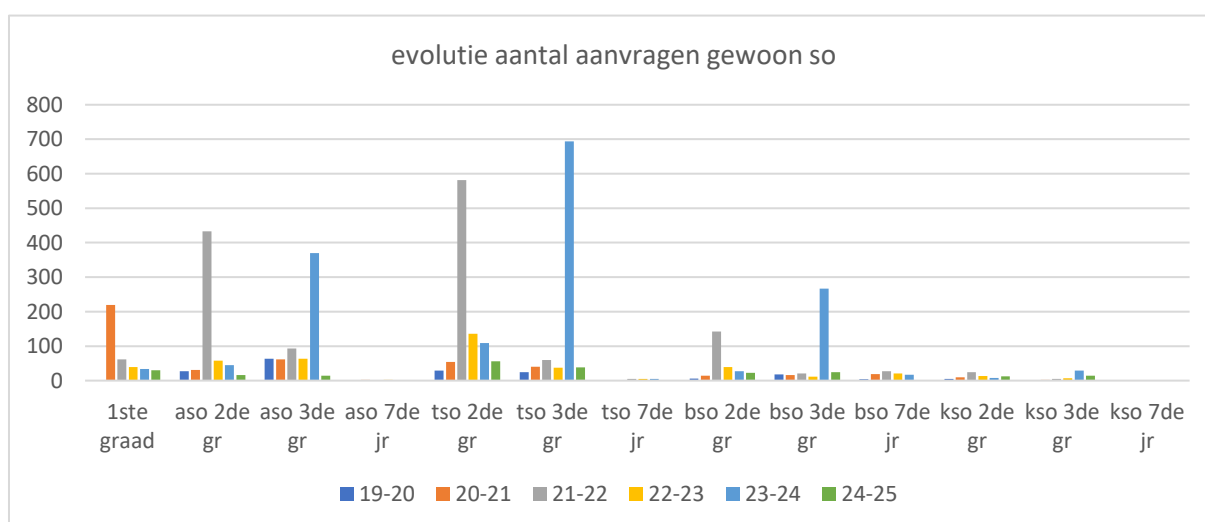
Bijlagen

1 Numerieke evoluties

1.1 Aantal aanvragen

Gewoon secundair onderwijs

Voor schooljaar...	(Niche-) basisopties	ASO			TSO			BSO			KSO			Totaal
graad	1 ^{ste} graad	2 ^{de} gr	3 ^{de} gr	3 ^{de} lj 3 ^{de} gr	2 ^{de} gr	3 ^{de} gr	Se-n-se	2 ^{de} gr	3 ^{de} gr	3 ^{de} lj 3 ^{de} gr	2 ^{de} gr	3 ^{de} gr	Se-n-se	so
'19 - '20	--	27	63	0	29	24	0	6	18	4	5	1	0	177
'20 - '21	219	31	62	2	54	40	1	14	16	19	10	2	1	471
'21 - '22	62	433	93	1	581	60	5	143	21	27	24	5	1	1456
'22 - '23	39	58	63	2	136	37	5	39	11	21	13	7	0	431
'23 - '24	34	45	370	0	109	694	5	27	267	17	8	29	0	1605
'24 - '25	30	16	14	0	56	38	-	23	24	1	12	14	0	228

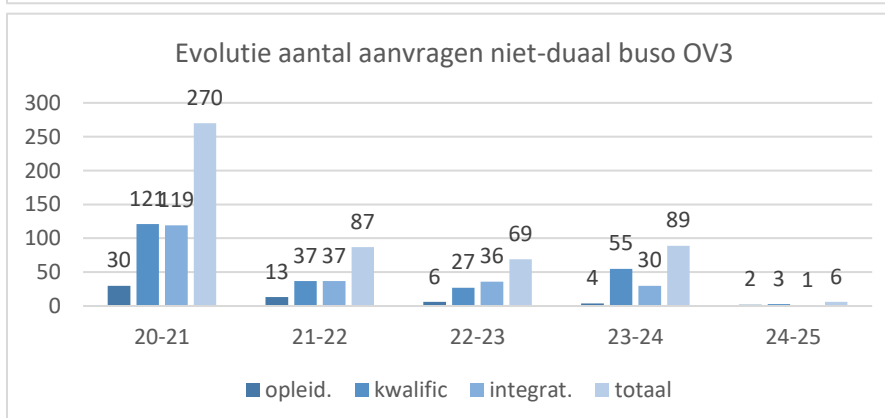
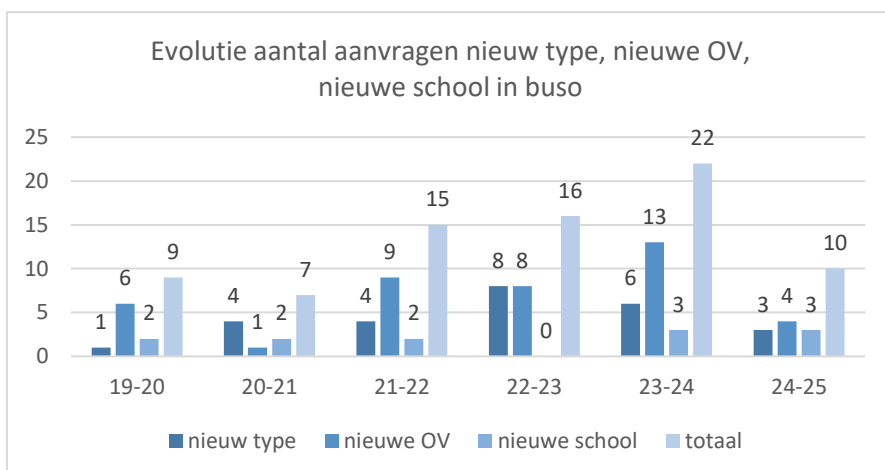
De pieken in aantal aanvragen volgen het moderniseringsproces dat gradueel verliep. Zo zien we een duidelijke piek voor schooljaar 2020-2021 voor (niche)basisopties voor het tweede leerjaar van de eerste graad, voor 2021-2022 voor aanvragen voor de tweede graad en voor schooljaar 2023-2024 voor die van de derde graad. De schooljaren die daartussen vallen, vertonen een grote daling in totaal aantal aanvragen.

Buitengewoon secundair onderwijs

Voor schooljaar...	Nieuw type in bestaande OV	Nieuwe OV	Nieuwe school	Totaal
'19 - '20	1	6	2	9
'20 - '21	4	1	2	7
'21 - '22	4	9	2	15
'22 - '23	8	8	0	16
'23 - '24	6	13	3	22
'24 - '25	3	4	3	10

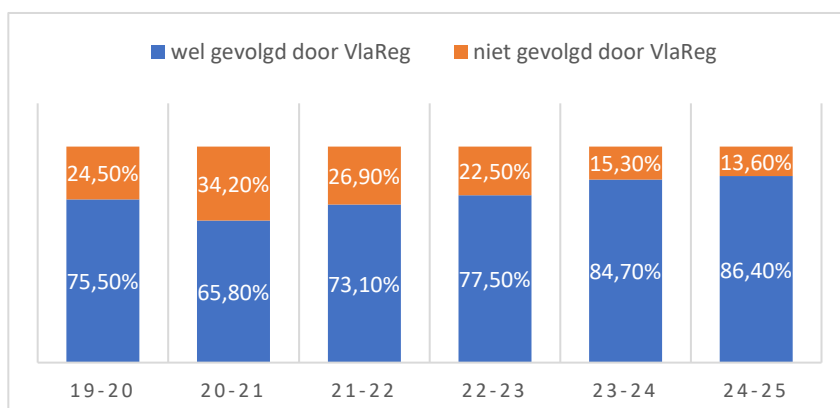

OV3 niet-duaal				
Voor schooljaar...	opleidingsfase	Kwalificatiefase	Integratiefase	Totaal
'19 - '20	-	-	-	-
'20 - '21	30	121	119	270
'21 - '22	13	37	37	87
'22 - '23	6	27	36	69
'23 - '24	4	55	30	89
'24 - '25	2	3	1	6

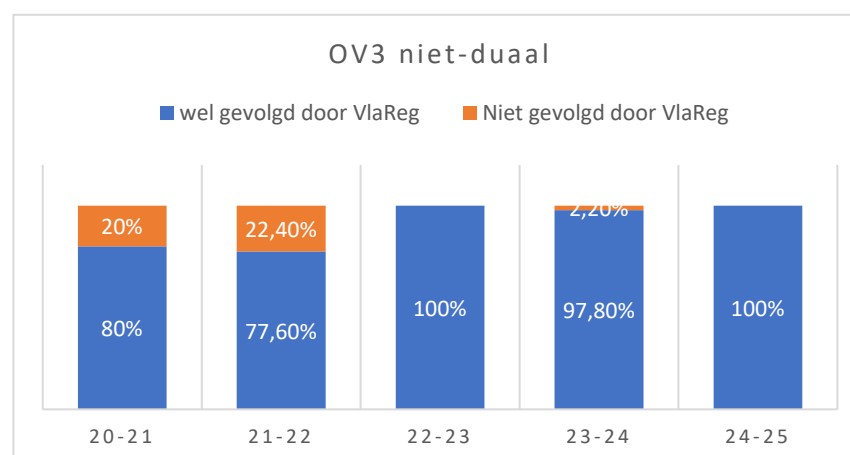
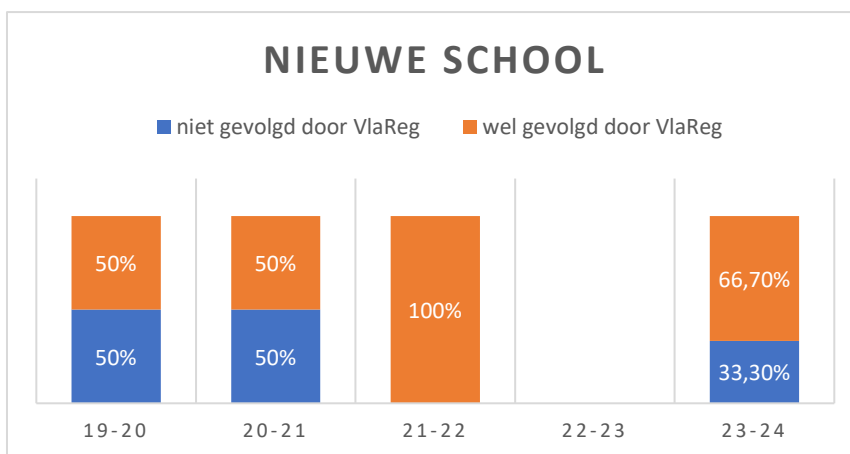
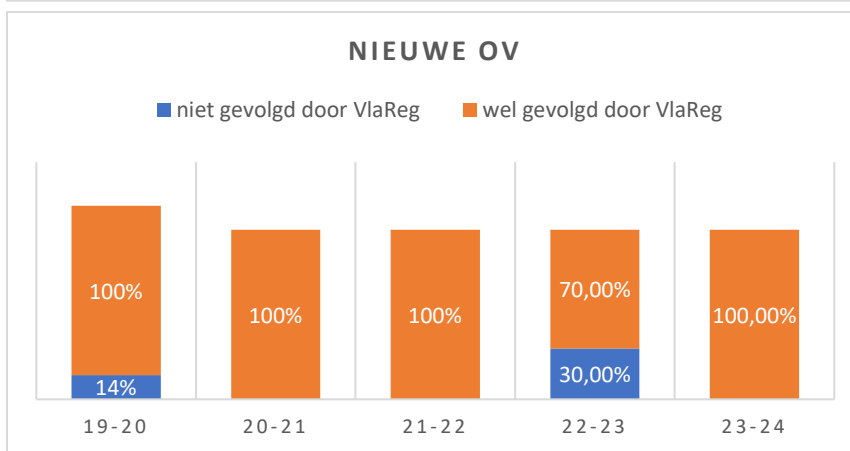
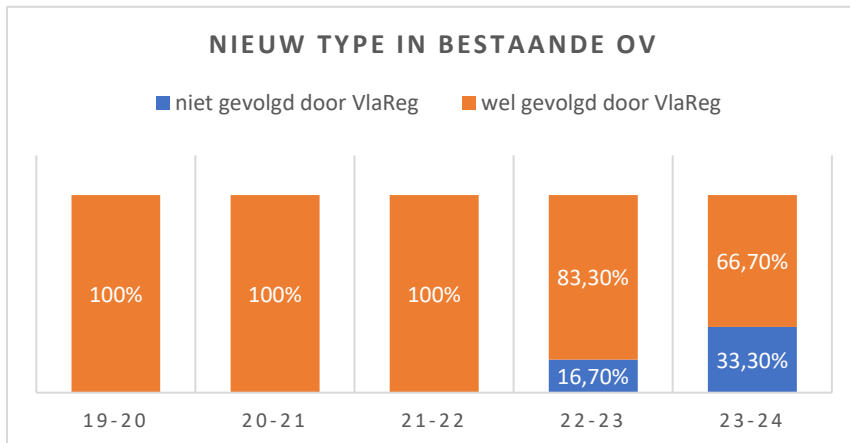

1.2 Mate waarin Vloradvisen werden gevolgd

Gewoon secundair onderwijs

Buitengewoon secundair onderwijs

2 Overzicht algemene opmerkingen en beleidsvoorstellen

Gewoon so

	1ste graad						2de graad						3de graad					
	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25*	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25*	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25*
Ruimte geven aan verschillende keuzes voor de eerste graad				X	X	X												
Meerdere aanvragen op een vestigingsplaats				X					X						X			
Quota vastleggen voor nichebasisopties en -studierichtingen	X					X	X					X	X					X
Aanvragen school voor verschillende graden als een geheel bekijken			X						X	X	X	X			X	X	X	X
Ruimte om doordachte keuzes te maken	X	X					X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
Principe van domein- en campusschool verder concretiseren										X	X	X				X	X	X
Rekening houden met de aard van een scholengemeenschap						X			X	X	X	X			X	X	X	X
Aanvragen vr herschikking van uitbreiding naar vestigingsplaatsen vereenvoudigen	X	X				X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X
Dezelfde criteria hanteren voor 2de gr Beweging en sport										X	X							
Aanvragen voor studiecontinuïteit 1-op-1 niet als programmatieaanvragen behandelen																	X	
Wees soepel wat betreft de concordanties als er nog wijzigingen gebeuren aan de matrix							X	X					X	X				

Buitengewoon so

	OV3 (niet duaal)						Oprichting nieuwe school/type/OV					
	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25*	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25*
Tijdig beslissen en communiceren aan scholen							X	X	X	X	X	X
Gedooigjaar voor scholen die nog geen leerlingen hadden ingeschreven het eerste jaar			X	X					X	X		
Onvolledige opleidingsprofielen - impact op haalbaarheid aangevraagde programmaties					X							
Verlaag de oprichtingsnorm om bijkomende capaciteit te creëren.											X	X
Voorzie toegang voor de begeleiding van scholen bij de opmaak van hun aanvraagdossiers.											X	X

3 Criteria van de overheid

Omzendbrief	Invulling Vlor
Gewoon so Buitengewoon so OV3 De eventuele beperkingen of voorwaarden (zoals frequentie, geografische inplanting .....) die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van het structuuronderdeel zijn gekoppeld.	<i>Macrodoelmatigheid</i> (criterium 1) is niet gedefinieerd. Dat maakt het moeilijk voor scholengemeenschappen om te bepalen wat een <i>rationeel aanbod</i> is (criterium 6). Enerzijds moeten we er rekening mee houden dat de basisopties als 'niche' gemerkt zijn, en dat de Vlaamse Regering er dus beperkingen aan koppelt, maar zonder contingenten te bepalen. Anderzijds roept het niche-karakter van basisopties vragen op. Moet je, gezien de observerende en oriënterende functie van de eerste graad, de keuzemogelijkheden van leerlingen inperken? De Vlor houdt rekening met de beperkingen die de Vlaamse Regering vandaag al oplegt voor bepaalde structuuronderdelen, maar nog niet met de quota voor niche-opleidingen in de toekomstige regelgeving omdat die momenteel nog niet gelden. Geografische spreiding en frequentie zijn heel belangrijke voorwaarden voor de Vlor. Daarbij wordt onder andere gekeken naar hoe scholen in dezelfde regio de aanvraag tot programmering ervaren. Als zij onderling geen bezwaar maken, is dat voor de Vlor een reden om de aanvraag voor dit criterium als gunstig te adviseren. Of het structuuronderdeel al wordt aangeboden in dezelfde scholengemeenschap, is zeker een toetssteen (zie ook criterium 6), maar geen vaste maatstaf. Er zijn immers heel grote verschillen tussen scholengemeenschappen op vlak van leerlingenaantallen, regio, onderwijszone, ... Binnen een scholengemeenschap zijn er vaak enkele subregio's, die elk in een vrij afgebakend gebied leerlingen rekruteren en waar leerlingenstromen van de ene naar de andere regio geen evidentie zijn (o.a. mobiliteit). Voor de Vlor kan er overlap zijn in het aanbod van die subregio's, op voorwaarde dat de leefbaarheid gegarandeerd is. De scholengemeenschap is het best geplaatst om de inschatting te maken.
Gewoon so Buitengewoon so OV3 De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften voor het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt.	Voor dit criterium maakt de Vlor een inschatting van de toekomstperspectieven van de leerlingen en hun plaats op de arbeidsmarkt, en van de potentiële leerlingeninstream in functie van de leefbaarheid van een studierichting. De mate waarin het nieuw te programmeren aanbod aansluit bij het profiel van de school, is eveneens cruciaal voor beoordeling van de dossiers. Veel scholen zitten op dat vlak in een transitieproces: ze versterken hun profiel of herprofilieren zich. Veel scholen ambiëren om domeinschool te worden of om een studiedomein te vervolledigen en vragen dus nu studierichtingen aan voor een finaliteit die ze binnen een bepaald domein nog niet aanbieden. De profilering is vaak gekoppeld aan een herverkaveling en afspraken binnen de scholengemeenschap. Ook dit criterium moet dus samen gelezen worden met criterium 6. Het gaat wel te ver om voor alle nichebasisopties in de eerste graad al een rechtstreekse link te leggen naar hoger onderwijs of toetreding tot de Arbeidsmarkt.
Gewoon so Buitengewoon so OV3 De keuzevrijheid van ouders en leerlingen.	De Vlor respecteert het principe van de vrije keuze van ouders en leerlingen tussen vrij en officieel onderwijs.
Gewoon so Buitengewoon so OV3 De studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of binnen de scholengemeenschap.	Dit criterium staat los van de programmering omwille van studiecontinuïteit. De Vlor bekijkt studiecontinuïteit op het niveau van de school en gaat ervan uit dat hierover binnen de scholengemeenschap afspraken gemaakt worden (zie ook criterium 6). Specifiek voor methodeonderwijs vindt de Vlor dat leerlingen die in de eerste graad in methodeonderwijs gestart zijn, binnen datzelfde project binnen de regio hun schoolloopbaan moeten kunnen vervolgen.

Gewoon so Als het structuuronderdeel (ook arbeidsmarktgericht is: a) de getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel b) de aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld.	Het is voor de Vlor belangrijk dat er duidelijke voorbereidingen zijn met betrekking tot infrastructuur en samenwerking met bedrijven (o.a. in functie van stagemogelijkheden) en met VDAB. Voor scholen die al structuuronderdelen van het gevraagde studiegebied aanbieden, is dat uiteraard evidentier. Van een basisoptie kan je weliswaar niet zeggen dat die arbeidsmarktgericht is, maar de Vlor gaat ook na of er voldoende garanties zijn op vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen voor de verschillende nichebasisopties (criterium 5)
Gewoon so De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters, binnen en buiten de scholengemeenschap in kwestie, zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod.	De Vlor richt zich voor de beoordeling van dit criterium op het akkoord van de scholengemeenschap dat bij het aanvraagdossier gevoegd moet zijn.
Buitengewoon OV3 De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel.	
Buitengewoon OV3 De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters, binnen en buiten de scholengemeenschap in kwestie, zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod.	
Buitengewoon nieuwe school/type/OV Als het gaat over de aanvraag voor de oprichting van opleidingsvorm 4 (art. 9,7°)3: - Is er een samenwerkingsovereenkomst met een of meer scholen voor gewoon voltijds secundair onderwijs, met een breed aanbod en in de fysieke nabijheid van de school voor buitengewoon secundair onderwijs? - Is er onderhandeld met het lokaal onderhandelingscomité van die school of scholen en wat is de inhoud van dat protocol?	
Buitengewoon nieuwe school/type/OV Als het gaat over de aanvraag voor de oprichting van een nieuw type of een nieuwe opleidingsvorm in een bestaande school (art. 9,8°): - Is er onderhandeld met het lokaal onderhandelingscomité? - Wat is de inhoud van het protocol? - Was er overleg met de schoolraad en wat is het resultaat van het overleg?	
Buitengewoon nieuwe school/type/OV Wordt de noodzaak, de doelmatigheid en de leefbaarheid, met inbegrip van een realistische inschatting van het potentiële aantal leerlingen afdoende gemotiveerd in een omgevingsanalyse, waarbij in de mate van het mogelijke ook rekening gehouden wordt met het lokale aanbod?	
Buitengewoon nieuwe school/type/OV Expertise en professionalisering Beschikt de school over de nodige expertise voor het bijkomend aanbod waarop de programmatieaanvraag betrekking heeft? Zijn er recent inspanningen geleverd om het personeel te professionaliseren voor het nieuwe aanbod of zijn dergelijke inspanningen gepland?	
Buitengewoon nieuwe school/type/OV Heeft de school de vereiste infrastructurele en materiële voorzieningen op het gebied van toegankelijkheid en hulpmiddelen voor het aanbod dat ze wil programmeren?	

